

10 TIPS

---

voor inschakeling van vrouwelijke werknemers in 'mannelijke' beroepen

Het project Groener Geleerd, de opvolger van Groen Geleerd, is een opleidingsprogramma over het beheren van bos-, natuur- en groengebieden, en is ontwikkeld voor laaggeschoolde, langdurig werkloze vrouwen. Dit opleidingstraject is zorgvuldig samengesteld met een modulaire opbouw en gespreid over een periode van een half jaar.

De interesse was groot en de nood reëel. De functie 'tuinaanlegger-bosaanlegger' staat immers op de VDAB-lijst van de knelpuntberoepen en de sector klaagt over het gebrek aan gemotiveerde arbeidskrachten. Anderzijds groeit de sector van het bos- en natuurbeheer in Vlaanderen. Het was dan ook geen probleem om een groep van 13 deelnemers samen te stellen. Behalve 12 vrouwen, nam ook één man deel aan de opleiding. Wat de deelnemers vooral aansprak, was de combinatie van buitenlucht, handenarbeid en natuur.

Van december 2003 tot mei 2004 werden deze 13 mensen in de Sint-Pietersburcht te Puurs opgeleid tot arbeid(st)er in bos- en natuurbeheer. Het project werd gesteund door het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Vlaams economisch-sociaal overlegcomité (Vesoc). Inverde: opleidingen bos-, groen- en natuurbeheer vzw, stond in voor de technische opleiding en de coördinatie van het project. Strategisch Plan Kempen stond in voor de sociale begeleiding, stageplaatsen, administratie en de inschrijvingen. Natuurpunt zorgde voor een lesplaats, machines en terreinen. De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) verzorgde een sollicitatie- en PC-training, de verzekering, de recruitering en begeleiding van de cursisten tijdens de opleiding. Impuls vzw stond in voor een opleiding in sociale vaardigheden.

Dat het project voor de cursisten een belangrijke hefboom gebleken is naar een nieuwe carrière blijkt uit de resultaten. Eind december 2004 polsten we even naar hun arbeidssituatie. Van de 13 cursisten die gestart zijn, waren 8 een jaar nadien niet meer werkloos. Vier personen vonden werk binnen de bos-, natuur of groensector. Drie cursisten zijn buiten de sector tewerkgesteld. In deze brochure vindt u meer details terug over de opleiding en krijgt u van ons 10 tips die wij verzameld hebben op basis van onze bevindingen voor, tijdens en na het project Groener Geleerd.

Voor meer informatie: www.inverde.be

--> TIP 1

Denk niet in stereotypen, maar aan individuen!

Een gelijke behandeling van man en vrouw op de werkvloer start met het doorbreken van bestaande stereotypen rond typische mannen- of vrouwenberoepen. Om dit te kunnen doen, is het noodzakelijk om te kijken naar de individuele capaciteiten van de personen in kwestie. Kennis, vaardigheden, attitudes en fysieke en emotionele capaciteiten bepalen of iemand geschikt is om een bepaalde job of functie uit te oefenen. Of deze persoon nu man of vrouw is, is geen bepalende factor in deze overweging. Of althans, zou dit niet mogen zijn. Indien men echter stereotypen als “vrouwen kunnen de fysieke belasting van zware bosbouwactiviteiten niet aan” aandraagt als argumenten, kan men de stelling “de juiste man/vrouw voor de job vinden” niet blijven hanteren.

Gedurende de hele opleiding en vooral tijdens de interne stages hebben onze lesgevers er op gelet de vrouwen niet anders te behandelen dan de mannen. De cursistes vragen dit zelf ook zeer expliciet. Indien iedereen die betrokken is bij het project ‘vrouwen in een mannenberoep’ beseft dat vrouwen geen voorkeurbehandeling wensen en zelf vragende partij zijn voor gelijke behandeling, krijgen stereotypen geen kans meer! Zorg dus dat vooraleer je start met dergelijke opleiding of project, je kan werken met een team van mensen die zich hiervan bewust zijn of maak ze hiervan bewust vóór de start.

“In januari hebben we tijdens een praktijkoefening grote essen geplant op een perceel waar grote populieren waren geveld. Tussen de resten van takken en wortels van die populieren was het moeilijk een plantgat te maken. Gewapend met handschoenen en een spade lukte het ons vrij moeizaam. Na een uur zag één van de vrouwen het niet meer zitten, zette de spade opzij, deed haar handschoenen uit en zei: “Dat gaat niet op die manier. Met mijn handen zal dat veel beter gaan.” Ze ging op de knieën zitten en maakte een groot plantgat met haar handen. Een andere collega deed de boom erin en zij vulde met haar handen het plantgat terug dicht.”

Koen Pans, Inverde vzw

--> TIP 2

Verlaag de drempel voor opleiding via homogene groepen

Wanneer vrouwen kiezen voor een mannenberoep gaan ze in tegen vooroordelen en automatismen. Dit vraagt een flinke dosis moed en inzet. Daarnaast is er ook het feit dat ze terechtkomen in een omgeving met overwegend of uitsluitend mannelijke collega's. De stap naar de mannenwereld kan dan ook voor sommige vrouwen te groot zijn. Een opleiding voor vrouwen specifiek kan deze hoge drempel verlagen. Zeker als deze groep vrouwen zich sociaal kunnen vergelijken en dezelfde achtergrond delen (werkloosheidsgraad, huisvesting, scholing, sociale situatie). In deze meer vertrouwde situatie zullen zij zich veiliger voelen, hun zelfbeeld zal positiever zijn en zij zullen meer zelfvertrouwen ervaren dan wanneer zij direct geconfronteerd worden met én een nieuwe beroepsuitoefening én een overwegend mannelijk team.

--> TIP 3

Zorg voor voldoende stages en een modulaire opbouw

Jongens kunnen zich van kindsbeen instellen op de idee dat ze later een bepaald “mannelijk” beroep zullen uitvoeren. Ze kunnen er als het ware van jongsaf aan inrollen. Voor vrouwen is dit niet het geval: ze zullen eerder weerstand ondervinden van hun omgeving indien ze op jongere leeftijd denken aan dergelijke professionele richtingen. Voor hen is het dus belangrijk dat ze geleidelijk aan kunnen wennen aan de situatie. In het project ‘Groener Geleerd’ hebben we dit gestimuleerd door het traject modulair op te bouwen. Theoretische lessen werden afgewisseld door hetzij een interne stage, hetzij een externe stage. De theoretische lessen omvatten thema’s als bos- en natuurbeheer, bomen en struiken, vegetaties, ecologie, fauna en beheerplanning, maar ook kettingzaag-, bosmaaier- en tractorgebruik, aanplantingen, snoeien, houten constructies en onderhoud. Daarnaast kwamen EHBO, rugschool, sociale vaardigheden, sollicitatie- en Pctraining aan bod. Een dergelijke afwisseling zal zeker een grotere kans op slagen geven aangezien de deelnemers zich in de loop van de opleiding kunnen aanpassen aan de nieuwe situatie. Deze aanpassing kan zowel fysisch als psychologisch zijn, maar zal ook te maken hebben met de organisatie in het gezin.

Een overzicht van het opleidingstraject:

- 5 weken theoretische lessen
- 2 weken interne stage met een vertrouwde begeleider in een vertrouwde omgeving op het terrein theorie omzetten in praktijk via oefeningen en het effectieve gebruik van machines
- 2 weken theoretische lessen
- 3 weken externe stage in een onbekende omgeving zij werken mee in een reguliere arbeidersploeg
- 5 weken theoretische lessen
- 3 weken externe stage op een andere stageplaats zij werken mee in een reguliere arbeidersploeg
- 3 weken afsluitende lessen

--> TIP 4

Werk aan het beeld dat vrouwen van zichzelf hebben

Van overal komen ons beelden toegestroomd, vooral ook via de media en de reclame. Deze beelden zullen zelden vrouwen in mannenberoepen in de kijker plaatsen. Wat je ziet zijn fotomodellen, huismoeders, verpleegsters, hostessen, ... Zo krijgen vrouwen een beeld van zichzelf 'zoals het hoort', wat 'passend' is volgens onze maatschappij en cultuur. Dit beeld wordt keer op keer bevestigd en versterkt. Mensen zijn er nu eenmaal mee bezig hoe ze er horen uit te zien en wat ze verondersteld worden te doen, ook om den brode. Vuile handen, een meer getaande huid en buitenwerk in de natuur horen niet meer bij het vrouwbeeld dat velen hebben. Het is dus belangrijk dat hierover gepraat wordt, als het ware om tegengewicht te bieden en om het gevoel te geven dat dergelijke vrouwen die wat tegen de stroom oproeien geenszins 'abnormaal' zijn.

Dit is een beeld dat we maar zelden zien via de media

--> TIP 5

Heb oog voor de work-life balance

Niet alleen in reële arbeidssituaties, maar ook tijdens opleidingen is het belangrijk om rekening te houden met de woon-werk combinatie. Naar onze ervaring is het vooral belangrijk hiermee rekening te houden naar arbeidsuren toe. Tijdens onze opleiding hebben wij dan ook de begin- en einduren aangepast aan de schooltijden. Ook tijdens schoolvakanties werd de opleiding onderbroken. Op deze manier hebben we voor veel vrouwen de drempel verlaagd naar het volgen en volhouden van de opleiding. Dat dit een belangrijk en vaak doorslaggevend criterium is voor onze (laaggeschoolde) vrouwen, hebben we gemerkt bij de (keuze van) externe stageplaats. Vooral de in bos- groen- en natuursector zijn vroege beginuren en vroege einduren bijna een gewoonte. Vele vrouwen ervoeren hierdoor problemen met kinderopvang. Ook bij de evaluatie van de opleiding kwam het thema kinderopvang vaak aan bod als doorslaggevende factor naar werkkansen toe. Indien werkgevers en andere spelers op de arbeidsmarkt flexibiliteit garanderen rond woon-werk problematiek, zal dit de doorstroom van vrouwen naar de werkplek bevorderen.

'Geef vrouwen, die een mannenberoep willen uitoefenen, de kans om te bewijzen dat ze het kunnen, ook mannen hebben die aanpassingsperiode nodig. Vrouwen hebben niet minder kracht, maar andere kracht. Het is voor iedereen zinnig zwaar werk af te wisselen met minder zwaar.'

Chris Vandevin, Consulente LWW

--> TIP 6

Zorg voor een afsluiter op een waardige manier

Als mensen een opleiding gevolgd hebben, dan kan je ervan uitgaan dat ze gedurende weken, maanden of jaren het beste van zichzelf gegeven hebben en er ook heel wat voor opgeofferd hebben. Het einde van deze tijd is dan ook een keerpunt in een mensenleven. Daarom is het passend deze periode af te sluiten met een receptie of een klein evenement. Een hapje en een drankje zullen zeker gewaardeerd worden. Breng verschillende mensen samen die betrokken waren bij de opleiding, nodig ook de pers uit en vraag misschien een spreker van elders. Een goed idee is ook om potentiële werkgevers uit te nodigen, zo kunnen zij kennis te maken met de 'pas-afgestudeerden' en eventueel sollicitatiegesprekken afnemen.

'Groener Geleerd werd afgesloten met een evenementje in de Sint-Pietersburcht. Na enkele korte presentaties met cijfers, samenvattingen en vooruitzichten, volgde de langverwachte diploma-uitreiking. Er hing een sfeer van vrolijke spanning, zoals dat bij diploma-uitreikingen al wel vaker het geval is. De dames die de weken ervoor nog weer en wind hadden getrotseerd en zonder verpinken bomen velden, wachtten zenuwachtig en een beetje lacherig tot hun naam werd afgeroepen. De spanning was te snijden tot alle namen waren afgeroepen. Aan de vreugde toen bleek dat iedereen was geslaagd, bleek eens te meer hoe groot de solidariteit binnen de groep wel was. Het enthousiasme van de dames werkte ook aanstekelijk op de aanwezige journalisten: in de volgende dagen verschenen nog verschillende persartikels over Groener Geleerd'

Willy Verbeke, Inverde vzw

--> TIP 7

Maak je project bekend naar de buitenwereld toe

In projecten als 'Groener Geleerd' werken promotie en perscontacten zowel naar buiten als naar binnen. Naar de maatschappij toe kan je vertellen waar je mee bezig bent en dus invloed uitoefenen op het beeld dat er bestaat over vrouwen. Maar ook intern kan het enorm enthousiasmerend werken. Het begint al van tevoren omdat je promotie maakt om kandidates te werven. Het kan geen kwaad om hier wat drempels weg te werken. Terwijl je bezig bent is het natuurlijk ideaal als je naar buiten toe de dames aan het werk kan tonen. Vaak zijn ze van harte bereid om te demonstreren wat ze zonet geleerd hebben. Tenslotte is er ook bij het afsluitende evenement nog een prima gelegenheid om promotie te voeren, niet in het minst met als doel een toekomstige tewerkstelling.

uit Gazet van Antwerpen van 17-01-2004

--> TIP 8

Gemengde teams op het werk creëren voordelen!

Uit vele onderzoeken blijkt dat gemengde teams op de werkvloer voordelen bieden ten opzichte van homogene teams. In eerste instantie geldt dit voordeel voor de werkgever, maar daarnaast ook voor het maatschappijbeeld. De aandacht van de media voor vrouwen in typische mannenberoepen (bv de bosarbeidster) en mannen in typische vrouwenberoepen (bv de onthaalvader) draagt bij tot de langzame afbrokkeling van enkele stereotypen. Uit onderzoek en praktijkvoorbeelden blijkt ook dat gemengde teams creatiever, innovatiever en productiever zijn, vooral als het om besluitvorming en probleemoplossing handelt. Tijdens de stage werd dit door enkele van de cursistes zelf aangehaald als treffend voorbeeld van hun bijdrage en meerwaarde aan de bestaande (mannelijke) teams.

'Een van de verhalen dat mij het meest is bijgebleven, is het verhaal van een cursiste na haar eerste externe stage. Ze vertelde me hoe vrouwen soms anders redeneren en reageren dan mannen. In plaats van iedere keer enkele tientallen meters zware takken te moeten dragen naar de hakselaar, stelde zij haar collega's na een tijdje voor de hakselaar te verzetten naar de plaats waar de takken lagen. Op deze manier kon zij de taak beter en efficiënter uitvoeren. Haar collega's hadden deze keuze nog nooit voorheen gemaakt. De cursiste raakte snel vermoeid door het sleuren met takken en probeerde op een creatieve manier een oplossing te zoeken. Zo boog ze een nadeel om in een voordeel!'

Heidi Van den Broeck, Inverde.

--> TIP 9

Zorg voor een draagkrachtbevorderend aspect in je project of opleiding!

Groener Geleerd is als project uitgeschreven specifiek voor de doelgroep van laaggeschoolde en langdurig werkloze vrouwen. Vooral bij deze doelgroep, maar even goed bij andere, bieden thema's en opleidingsonderdelen die de algemene draagkracht van de vrouwen bevorderen een absolute meerwaarde. We hadden het reeds over de problematiek rond woon-werk combinatie en het thema kinderopvang. Met het oog op de arbeidsmarkt hebben wij ook vakken als sociale vaardigheden (met de focus op gender), EHBO, rugschool, PC-training en sollicitatietraining mee opgenomen in het opleidingstraject. Daarnaast konden de vrouwen indien zij dat wensten ook beroep doen op individuele begeleiding. De meeste cursistes zagen deze opleidingen als extra kansen en evalueerden deze positief.

--> TIP 10

Alle hoofden in dezelfde richting!

Het succes van een opleidingstraject als Groener Geleerd of de opleiding tot bosarbeidster is pas reëel als de opgeleide vrouwen (in dit geval laaggeschoold en langdurig werkloos) kansen krijgen op de arbeidsmarkt. Zoals je uit onze cijfers kan aflezen, is dit gelukt voor de grote meerderheid. Dit succes kon niet gerealiseerd worden zonder de betrokkenheid en openheid van de werkgevers. Structureel kunnen zij verandering teweeg brengen op de arbeidsmarkt, het gelijke kansen - en maatschappijbeeld, daar waar de cursisten en opleidingsverstrekkers moeten stoppen bij sensibiliseren en stimuleren. Het is belangrijk dat specifiek voor de bos-, groen- en natuursector werkgevers met gemengde teams aandacht besteden aan flexibele werkuren of deeltijds werken, gescheiden sanitaire voorzieningen en kleedruimten voor mannen en vrouwen en aangepaste werk-kledij- en schoeisel (indien fabrikanten dit voorzien). Voor onze opleiding hebben wij deze normen gehanteerd en dit werd zeer geapprecieerd door de cursisten. Daarnaast is het langs werkgeverszijde belangrijk een goede communicatie na te streven binnen de heterogene groep en aandachtig te zijn voor gendervooroordelen en -stereotypen op de werkplek. Als alle hoofden in dezelfde richting wijzen en werkgevers, opleidingsverstrekkers en het beleid aan eenzelfde kant van het touw trekken, zijn structurele veranderingen op de werkvloer mogelijk en krijgen mannen en vrouwen op die manier meer dan nu gelijke kansen.

'Alle dagen opnieuw bewijzen onze dames dat zij hun "vrouwteje" kunnen staan in teams die overwegend uit mannen bestaan. Zij tonen, mét engagement en inzet, dat ook zij zonder problemen kunnen functioneren in een job die velen aanzien als een job uitsluitend uit te oefenen door mannen.'

Vic Theuns, Projectcoördinator Natuurwerk, Strategisch Plan Kempen

Meer informatie

Wil je meer informatie over 'Groener Geleerd', dan kan je contact opnemen met:

--> Inverde vzw

Duboislaan 2 • 1560 Hoeilaart

T 02-657 93 64 • F 02 657 57 54

info@inverde.be • www.inverde.be

Groener Geleerd was een project van :

Europees sociaal fonds

strategisch plan kempen

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Bos & Groen